



Santa Creu de Montclar

Montclar

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Rasa del Casó, Santa Creu
Emplaçament Al costat de la casa Santa Creu

Coordenades:

Latitud: 42.02861
Longitud: 1.74412
UTM Est (X): 396037
UTM Nord (Y): 4653716

Classificació

Número de fitxa 08130 - 1
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Modern Contemporani
Segle XII-XIX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Número inventari IPAC 3386
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Religios
Titularitat Privada
Titular: 001201400CG95D0001UX
Autoria de la fitxa María del Agua Cortés Elía
Data de registre de la fitxa: dv., 02/05/2014 - 02:00

Descripció

Aquesta església es troba al veïnat del Casó, al que pertanyen les cases Santa Creu, La Vila, el Cassó i casa Gua, que agrupa la part del municipi que és situada al nord del marge oest de la riera de Montclar, no gaire lluny de la carretera que porta a Montmajor. Està situada en un pla envoltat de camps de conreu, al costat de la masia Santa Creu. Limita a llevant per la Rasa del Casó i a ponent pel Pedró de Muntanyà.

És una església d'origen romànic, d'una sola nau coberta amb volta de canó lleugerament apuntada feta de rajola i rematada per un absis semicircular ample cobert amb quart d'esfera a llevant i més baix que la nau. El parament és de carreus de pedra de dimensions molt irregulars i unida amb morter. La porta d'entrada s'obre la façana lateral de ponent, és un arc de mig punt adovellat. A l'absis hi ha una finestra de doble esqueixada de petites dimensions. La coberta exterior és a dues aigües amb teula àrab i ràfec de teules. Conserva un campanar d'espadanya d'un sol ull sobre la façana de tramuntana, amb una campana i una creu de ferro que remata la part superior del campanar, de factura més moderna. En aquesta façana s'obre una rosassa circular. El seu interior és molt senzill, amb les parets enguixades. L'absis és tapat per un envà, darrere el qual hi ha la sagristia. Al lloc on hi havia d'haver l'arc triomfal hi ha un arc matusser, apuntat, i segat pel cantó que hi ha la porta d'entrada a la sagristia. El terra és de rajola vermella. De l'antiga construcció d'època romànica no queda pràcticament res, ja que l'absis es devia fer molt tardanament tot i que és probable que la seva base sigui pre-romànica.

Observacions:

Per accedir cal demanar-ho a la casa.

Història

Santa Creu de Montclar es troba situada dins l'antic comtat de Berga, molt a prop del seu límit occidental amb el comtat d'Urgell i la Vall de Lord. Possiblement l'església s'integrà al terme del castell de Montclar el segle XIV. La notícia més antiga sobre l'església i el lloc és de l'any 983 i consta com a propietat, juntament amb masos, terres i vinyes i també el seu cementiri i límits, del monestir de Sant Llorenç prop Bagà en l'acta de consagració d'aquesta església (*Et in Monte Claro, ecclesiam sancte Crucis, cum ipsos masos, terras et vineas et cum cimiterio, et exiis et regressiis earum...*). Situada en una zona on el monestir de Santa Maria de Serrateix tenia molts dominis, és esmentada sovint en la documentació del segle XI com un dels límits de les propietats de la casa de Serrateix; els anys 1025, el 1030 i el 1045 l'església de Santa Creu de Montclar termeneja amb molts béns cedits pietosament a Santa Maria de Serrateix. L'any 1050 Adalais donà a aquest monestir un alou al lloc de Correà, al comtat d'Urgell, alou que tenia com a límits Montmajor i la seva església, el lloc de Tolosa i l'església de Santa Creu. El 1075, Guillem Eremir ven al monestir de Santa Maria de Serrateix un alou al comtat de Berga en els llocs de Montmajor, Montclar, Santa Creu de Montclar i Correà. (ACS, Pergamins de Santa Maria de Serrateix, núm. 96): *Et est ipsum alode in comitatum Bergitano, in locum que vocant Monte Maiore sive in Monte Claro et Sancte Cruce et Churrizano, et abet affrontaciones de una parte in rivo de Anavel et de II^a in Cherol et de III^a in collo Tolose vel Curriza et de IIII^a in ecclesia Sancte Cruce*. L'església no devia ésser mai parròquia, almenys no surt esmentada com a tal en la visita al deganat de Berga de l'any 1312. Possiblement depenia de Sant Martí de Montclar, parroquial del lloc, malgrat ésser propietat del monestir de Sant Llorenç prop Bagà. El segle XVIII ja no s'esmenta, ni tan sols com a sufragània, la qual cosa fa pensar que quedà com a capella particular de la casa veïna del mateix nom. Avui l'església resta sense culte, tot i que s'hi diu missa per Santes Creus.

Bibliografia

- Baraut, Cebrià (1978). Les actes de consagració d'esglésies del Bisbat d'Urgell (segles IX-XII), "Urgellia", vol. 1, pàg. 103.
- Bolós, J. (2006) Diplomatar del monestir de Santa Maria de Serrateix (segles X-XV). Fundació Noguera.
- Bolós, J. (1983) Els monestirs del comtat de Berga des dels seus orígens fins al 1400. El monestir de Santa Maria de Serrateix. Tesi doctoral UB. Barcelona: Universitat de Barcelona, 1983.
- Buron, Vicenç (1977) Esglésies romàniques catalanes. Barcelona: Artestudi Ed.
- Gavín, J.M. (1985) Inventari d'esglésies. Vol. 17, El Berguedà. Ed. Arxiu Gavín. Barcelona. P. 88.
- Inventari de Patrimoni Arquitectònic de la Direcció General d'Arxius, Biblioteques, Museus i Patrimoni del Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya.
- Vigué, Jordi i Bastardes, Albert (1978) Monuments de la Catalunya romànica. I. El Berguedà. Artestudi, Barcelona.
- VVAA. (1985) Catalunya Romànica. XII. El Berguedà, Fundació Enciclopèdia Catalana, Barcelona.



